КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Силабус навчальної дисципліни

Педагогіка з основами інклюзії

1. Загальна інформація			
Спеціальність	А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)		
Спеціалізація	Середня освіта (природничі науки)		
Освітня програма	Педагогіка з основами інклюзії		
Рівень вищої освіти	*магістр*		
Мова навчання	українська		
Форма здобуття освіти	денна/заочна		
Статус навчальної дисципліни	*обов'язкова*		
Курс (рік навчання)	1		
Семестр	денна — 1; заочна — 1		
Обсяг навчальної дисципліни	*денна — 3 кред. ECTS, 90 годин; заочна — 3 кред. ECTS, 90 годин*		
Розподіл за видами занять та годинами навчання	**види**	денна форма	заочна форма
	лекції	16	6
	практичні заняття / семінарські заняття	14	4
	лабораторні заняття		
	самостійна робота	60	80

Форма підсумкового контролю	*екзамен*
Кафедра	Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика
Викладач (-і)	Стинська Вікторія Володимирівна
Контактний телефон викладача	+380956827858
E-mail викладача	viktoriia.stynska@cnu.edu.ua
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/10106
Консультації	Згідно з графіком консультацій

2. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є: формування у здобувачів другого (магістерського) рівня цілісного розуміння сучасних педагогічних та інклюзивних підходів і здатності проєктувати та організовувати освітній процес з урахуванням індивідуальних освітніх потреб здобувачів, забезпечувати педагогічну підтримку, безпечне й доступне освітнє середовище, партнерську взаємодію та обґрунтоване оцінювання результатів навчання.

3. Тематика навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-методологічні засади сучасної педагогіки в умовах трансформації загальної середньої освіти.
Педагогіка як наука про закономірності, принципи й механізми організації освітнього процесу. Сучасні освітні парадигми: компетентнісна, особистісно орієнтована, діяльнісна, людиноцентрична та інклюзивна. Методологічні підходи до організації освітнього процесу: системний, компетентнісний, діяльнісний, аксіологічний, середовищний, суб'єктний. Педагогічна діяльність учителя природничих дисциплін у контексті Нової української школи та профільної середньої освіти. Професійна автономія, відповідальність і педагогічне рішення.

Тема 2. Проєктування освітнього процесу в старшій профільній школі
Педагогічне проєктування як складник професійної діяльності вчителя-магістра. Цільовий, змістовий, процесуально-технологічний та результативно-оцінювальний компоненти освітнього процесу. Проєктування результатів навчання. Диференціація та індивідуалізація освітнього процесу. Урахування вікових, індивідуальних, когнітивних, мотиваційних і психоемоційних особливостей здобувачів освіти. Індивідуальна освітня траєкторія як механізм персоналізації навчання.

Тема 3. Педагогічна взаємодія та суб’єктність учасників освітнього процесу Суб’єкт-суб’єктна модель педагогічної взаємодії. Педагогічне партнерство як механізм розвитку автономії, відповідальності та навчальної мотивації здобувачів освіти. Комунікативні стратегії вчителя. Педагогічна фасилітація. Підтримка позитивної самооцінки та навчальної самоефективності. Конфлікти й складні педагогічні ситуації: способи педагогічного аналізу та прийняття рішень. Професійна рефлексія вчителя.
Тема 4. Інклюзивна освіта як педагогічна система: концептуальні та організаційні засади Інклюзія як сучасна освітня парадигма. Категорії «інклюзивна освіта», «особливі освітні потреби», «освітні бар’єри», «розумне пристосування», «доступність», «участь». Від медичної до соціальної та біопсихосоціальної моделей розуміння особливих освітніх потреб. Принципи рівності, недискримінації, доступності та участі. Інклюзивна культура, інклюзивна політика та інклюзивна практика закладу освіти. Організаційно-педагогічні умови ефективного інклюзивного навчання.
Тема 5. Педагогічне проєктування індивідуалізованого та інклюзивного навчання Виявлення освітніх потреб і бар’єрів у навчанні. Педагогічне оцінювання сильних сторін, труднощів і ресурсів здобувача освіти. Індивідуальна програма розвитку та індивідуальна освітня траєкторія. Адаптація і модифікація змісту, методів, навчальних завдань, освітніх матеріалів і способів оцінювання. Диференційоване навчання. Універсальний дизайн навчання як методологія створення доступного освітнього середовища
Тема 6. Інклюзивне освітнє середовище у навчанні природничих дисциплін Педагогічні критерії доступності, безпечності та варіативності освітнього середовища. Специфіка організації навчання фізики, хімії, біології та інтегрованих природничих курсів для здобувачів освіти з різними освітніми потребами. Адаптація лабораторної, експериментальної, дослідницької та проєктної діяльності. Попередження фізичних, інформаційних, комунікативних і дидактичних бар’єрів. Безпека та педагогічний супровід учнів під час практичної й експериментальної роботи.
Тема 7. Педагогічна діагностика, оцінювання та моніторинг індивідуального освітнього поступу Педагогічна діагностика як інформаційна основа управління освітнім процесом. Формувальне, критеріальне та підсумкове оцінювання. Аналіз та інтерпретація результатів навчання. Оцінювання індивідуального прогресу здобувача освіти. Зворотний зв’язок як педагогічний механізм підтримки навчання. Самооцінювання, взаємооцінювання та рефлексивне оцінювання. Використання результатів педагогічного оцінювання для коригування освітнього процесу.
Тема 8. Командний психолого-педагогічний супровід та професійно-етичні засади інклюзивної освіти Міжпрофесійна взаємодія в інклюзивному освітньому середовищі. Команда психолого-педагогічного супроводу: функції, моделі взаємодії, розподіл професійної відповідальності. Партнерство вчителя, асистента вчителя, психолога, інших фахівців і батьків. Педагогічна підтримка учнів у ситуаціях стресу, освітніх труднощів і соціально-психологічної вразливості. Професійна етика педагога. Конфіденційність, гідність, автономія, недискримінація. Етичні дилеми та алгоритми прийняття педагогічних рішень.

Семінар 1. Сучасні педагогічні парадигми та методологічні підходи до організації освітнього процесу Порівняльний аналіз компетентнісного, особистісно орієнтованого, діяльнісного, людиноцентрованого та інклюзивного підходів. Обґрунтування їх інтеграції у професійній діяльності вчителя природничих дисциплін.
Семінар 2. Педагогічне проєктування освітнього процесу в старшій профільній школі Проєктування педагогічної ситуації з визначенням цілей, очікуваних результатів, способів диференціації та критеріїв оцінювання. Аналіз педагогічних ризиків і можливостей індивідуалізації.
Семінар 3. Педагогічна взаємодія, мотивація і психологічна безпека освітнього середовища Кейс-аналіз складних педагогічних ситуацій. Моделювання стратегій педагогічної комунікації, підтримки мотивації, самооцінки та суб’єктності здобувачів освіти.
Семінар 4. Проєктування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти з особливими освітніми потребами Аналіз освітнього кейсу. Ідентифікація бар’єрів, ресурсів і потреб. Визначення педагогічних цілей. Проєктування адаптацій, модифікацій і форм підтримки. Моделювання діяльності команди супроводу.
Семінар 5. Інклюзивне навчання природничих дисциплін: адаптація лабораторної та дослідницької діяльності Експертиза фрагмента лабораторного або практичного заняття. Виявлення бар’єрів доступності. Розроблення альтернативних способів участі здобувачів освіти у дослідницькій діяльності.
Семінар 6. Педагогічне оцінювання в умовах диференційованого та інклюзивного навчання Розроблення системи критеріїв і показників оцінювання. Конструювання інструментів формувального оцінювання. Аналіз індивідуального освітнього поступу. Проєктування педагогічного зворотного зв’язку.
Семінар 7. Комплексне проєктування інклюзивного освітнього середовища Розроблення та захист магістерського педагогічного проєкту: «Модель інклюзивного навчального заняття з природничих дисциплін», що охоплює педагогічні цілі, індивідуальні потреби учнів, диференціацію, адаптації, організацію взаємодії, оцінювання, психологічну безпеку, командний супровід і професійну рефлексію.

4. Система оцінювання навчальної дисципліни		
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf). Кожен вид роботи оцінюється за 100-бальною шкалою. Отриманий бал в електронному журналі автоматично перераховується у підсумкову оцінку з урахуванням ваги цього виду роботи (множиться на відповідний ваговий коефіцієнт).	
Вага оцінювання форм поточного контролю	*лекції*	
	практичні / семінарські	30
	лабораторні	
	індивідуальне завдання	10
	колоквіум	
	самостійна робота	10
Вага оцінювання форм підсумкового контролю	*екзамен*	50

5. Політика навчальної дисципліни
Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія зі здобувачами ґрунтуються на принципах академічної доброчесності відповідно до чинних нормативних документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника: • Кодекс академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2026/08/kodeks-akademichnoi-dobrochesnostii-karpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf) • Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-04-kodeksu-chesti-prykarpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf) • Положення про систему забезпечення академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf) • Положення про порядок розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності, застосування заходів реагування та оскарження Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf) • Процедура забезпечення дотримання академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf) • Положення про політику відповідального використання технологій штучного інтелекту (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2025/09/25-022025-polozhennia-pro-polityku-vidpovidalnoho-vykorystannia-tekhnolohij-shi.pdf)
Відвідування занять. Організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf).
Неформальна освіта. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, здійснюється відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf).

6. Рекомендована література
Основна література
Калініченко І.О., Білик Н.І. (упоряд.) Науково-методичний підхід до вдосконалення педагогічної майстерності педагогічних працівників у системі підвищення кваліфікації : навч.-метод. посіб. Полтава : ПОІППО, 2021. 186 с.
Ковальчук В. А. Педагогіка партнерства у професійній діяльності вчителя Житомир, 2023. 100 с.
Основи педагогічної майстерності : навч.-методич. посіб. / Укл. : Л. І. Ворона. Київ : Вид-во Видавничий дім «АртЕк», 2021. 151 с.
Психологічна безпека освітнього середовища: методи, технології, шляхи формування : практичний посібник / В. В. Байдик та ін.; за наук. ред. Н. В. Лунченко. Київ, 2024. 134 с.
Трубачева С. Е., Гораш К. В., Чорноус О. В., Мезенцева О. І., Климчук І. О. Науково-методичне забезпечення проектування освітнього середовища гімназії. Київ : Педагогічна думка, 2022. 148 с.
Фіцула М.І. Педагогіка : підручник. 5-те вид., виправ. і допов. Київ : Видавничий дім «Академія», 2022. 560 с.
Шевців З.М. Основи інклюзивної педагогіки : підручник. 2-ге вид., виправ. і допов. Львів : Новий Світ-2000, 2026. 264 с.
Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 № 957 (зі змінами). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF?utm_source=chatgpt.com#Text
Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity?utm_source=chatgpt.com
Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19?utm_source=chatgpt.com#Text
Додаткова література
Давиденко Г. В. Цифрова інклюзія та доступність: соціальна діджиталізація : монографія. Вінниця, 2023. 240 с.
Стинська В. В., Ящишин З. М., Кліщ І. П. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2021. Вип. 79, т. 2. С. 139–142. DOI: 10.31392/NPU-nc.series5.2021.79.2.30.
Топузов О. М. Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія: монографія. Київ, 2021. 160 с.
Чупахіна С. В., Стинська В. В. Цифрові технології в корекційно-розвитковій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами: готовність учителів-логопедів. Педагогіка XXI століття: сучасний стан та тенденції розвитку : колективна монографія : у 2 ч. / відп. за вип. О. Є. Карпенко. Львів ; Торунь : Ліга-Прес, 2021. Ч. 2. С. 916–951. DOI: 10.36059/978-966-397-241-1-33.
Bilavych H. V., Didukh I. Ja., Stynska V. V., Prokopiv L. M., Fedchyshyn N. O., Savchuk B. P., Fedoniuk L. Ya. Development of inclusive education in Ukraine in the context of world trends. Wiadomości Lekarskie. 2022. Vol. 75, No. 4, Part 1. P. 891–899. DOI: 10.36740/WLek202204125.

Danylchuk, L; Raievska, Y; Yurkiv, Y ; Levitsky, V; Stynska, V; Krasnova, N; Kravchyna, T. Sustainable Nature Therapy in Inclusive Educational Environments: Research Findings and Methodological Recommendations. European Journal of Sustainable Development 2025. 14 (1), pp.121-133. https://ecsdev.org/ojs/index.php/ejsd/article/view/1645.
Stynska V., Rusyn H., Prokopiv L., Prymachok L., Potapchuk T., Karpenko H. Social support for the family that brings up the disabled child is the tool of social policy of Ukraine. Laplage em Revista. 2021. Vol. 7, No. 3. P. 473–478. DOI: 10.24115/S2446-62202021731333p.473-478.
Додаткові електронні ресурси
—

Детальна інформація щодо навчальної дисципліни висвітлена у робоча програма навчальної дисципліни https://cqa.cnu.edu.ua/serednia-osvita-pryrodnychi-nauky-2/

Викладач **Стинська Вікторія Володимирівна**